

Косвено измерване на точността

В повечето държави специални проверки за точността на определяне на етническия състав на населението при преброяванията не се правят. Въпреки това по косвени пътища би могло да се направи приблизителна оценка за тази точност. Основният подход тук е чрез сравняване броя на лицата, отнесли се към съответната етническа група или общност, със съответния майчин или говорим език и т.н. при няколко последователни преброявания на населението.

Няколко примера в това отношение са следните. В България през 1956 г. като цигани са се самоопределили 198 хил. лица, през 1965 г. - 149 хил., през 1975 г. - само 18 хил. При преброяването през 1946 г. те са 170 хил., през 1992 г. - 313 хил.¹² (Преброяване на населението..., 2004). В Чехия през 1991 г. лицата от моравската етническа група са 1 362 хил., от слезката - 44 хил., от ромската - 59 хил. През 2001 г. те са съответно 380 хил., 11 хил., 12 хил. (Sčítání..., 2004). При предишни преброявания не са отделяни. В Чили през 1992 г. етническата група мапуче е с брой 928 хил., а през 2002 г. - 604 хил. (Pertenenencia..., 2003). При предходни преброявания не са отделяни като цяло, а е посочван само броят в резерватите.

Особено показателни са данните за Турция, където при всички преброявания след Първата световна война до 1965 г. включително е регистриран майчиният език на населението¹³. За кюрдския език - езикът с най-много носители след турския - данните са следните (в хиляди): 1927 г. - 1 184, 1935 г. - 1 480, 1940 г. - 1 020, 1945 г. - 1 447, 1950 г. - 1 855, 1955 г. - 1 504, 1960 г. - 1 850, 1965 г. - 2 370 (Demographic Yearbook 1956, 1963, 1971; Численост..., 1962). Установява се голямо колебание при отделните преброявания. В случая не може да се говори за "забравяне" на езика, тъй като интервалите между отделните преброявания са много малки - само 5 години. Не са налице големи емиграционни потоци. Обяснение не може да се търси и в демографските процеси, тъй като условията не предполагат отрицателен естествен прираст, а даже има основания да се смята, че в кюрдските райони той е по-висок от средния за страната. Едно от възможните обяснения е тези колебания да се дължат на включването или изключването на повече преброители с кюрдска етническа принадлежност. Когато повечето преброи-

¹² Наложително е да се посочат и някои регионални данни за сравнение. Например в Кърджалийска област (в сравним териториален обхват) през 1965 г. са регистрирани 3 508 лица, принадлежащи към циганската (ромската) етническа група, през 1992 г. - 1 899, а през 2001 г. такива са 1 264 лица. Разликите не могат да бъдат обяснени само с миграционни процеси.

¹³ В следващите преброявания на населението този признак е отпаднал от програмата.